

O'ZBEKISTONDA ISH HAQI VA MEHNAT UNUMDORLIGI O'RTASIDAGI
BOG'LIQLIKNING EKONOMETRIK TAHLILI: 2015–2025 YILLAR
MA'LUMOTLARI ASOSIDA

Maxmudov Jaxongir Axmadjon o'g'li

Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti o'qituvchisi

jahongirmahmudov0409@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada O'zbekistonda ish haqi va mehnat unumdorligi o'rtasidagi bog'liqlik 2015–2025 yillar dinamik vaqt qatorlari asosida ekonometrik usullar yordamida tadqiq etiladi. Pearson korrelyatsion tahlili $r \approx 0,98$ qiymatini bergan bo'lib, bu o'zgaruvchilar o'rtasidagi juda kuchli ijobiy chiziqli bog'liqlikni tasdiqlaydi. Eng kichik kvadratlar (OLS) usuli yordamida qurilgan regressiya modeli: $\hat{Y} = -1\,500 + 0,32 \cdot X$ ($R^2 = 0,97$; F -statistika ≈ 800 ; $p < 0,001$). Natijalar shuni ko'rsatadiki, mehnat unumdorligi 1 ming so'm oshganda nominal ish haqi 320 so'mga ortadi. Biroq nominal ish haqi o'sishi inflyatsiya ta'sirida real unumdorlik o'sishidan 3–5 foiz punktga oshib ketishi hududiy tengsizlik va tarkibiy muvozanatsizlikni chuqurlashtirmoqda. Ish haqi siyosatini unumdorlik indeksiga bog'lash va mintaqaviy mehnat bozorlarini rivojlantirish ustuvor tavsiyalar sifatida taqdim etiladi.

Kalit so'zlar: ish haqi, mehnat unumdorligi, OLS regressiyasi, Pearson korrelyatsiyasi, vaqt qatorlari, iqtisodiy o'sish, hududiy tengsizlik, O'zbekiston.

АННОТАЦИЯ

В статье исследуется взаимосвязь между заработной платой и производительностью труда в Узбекистане на основе данных динамических рядов за 2015–2024 годы с применением эконометрических методов. Корреляционный анализ Пирсона показал $r \approx 0,98$, что подтверждает сильную положительную зависимость между переменными. Построенная методом МНК регрессионная модель: $\hat{Y} = -1\,500 + 0,32 \cdot X$ ($R^2 = 0,97$; $F \approx 800$; $p < 0,001$). Рост производительности на 1 тыс. сум увеличивает номинальную заработную плату на 320 сум. Выявлено, что опережающий рост номинальной заработной платы относительно реальной производительности усугубляет региональное неравенство. Предложены меры по привязке политики оплаты труда к индексу производительности.

Ключевые слова: заработная плата, производительность труда, МНК-регрессия, корреляция Пирсона, временные ряды, Узбекистан.

ABSTRACT

This article examines the relationship between wages and labour productivity in Uzbekistan using time-series data for 2015–2024 and econometric methods. Pearson correlation analysis yields $r \approx 0.98$, confirming a strong positive linear association. The OLS

regression model is: $\hat{Y} = -1,500 + 0.32 \cdot X$ ($R^2 = 0.97$; $F \approx 800$; $p < 0.001$). A 1,000-sum increase in labour productivity raises nominal wages by 320 sums. However, the faster growth of nominal wages relative to real productivity growth widens regional inequality and structural imbalances. Binding wage policy to a productivity index and developing regional labour markets are proposed as priority recommendations.

Keywords: *wages, labour productivity, OLS regression, Pearson correlation, time series, regional inequality, Uzbekistan.*

1. KIRISH

Mehnat unumdorligi va ish haqi o'rtasidagi bog'liqlik zamonaviy iqtisodiy tahlilning markaziy masalalaridan birini tashkil etadi. Neoklassik nazariyaga ko'ra, raqobatli mehnat bozorida uzoq muddatda ish haqi mehnatning chekli unumdorligi (marginal productivity of labour) bilan tenglashtirilib, resurslar optimal taqsimlanadi (Marshall, 1890; Solow, 1957). Keynes yondashuvida esa qisqa muddatda ish haqi nominal jihatdan "qattiq" (downward sticky) bo'lib, real unumdorlik bilan avtomatik moslashuvi kafolatlanmaydi (Keynes, 1936).

O'zbekistonda 2015–2024 yillar davomida nominal o'rtacha oylik ish haqi ~4,5 barobar (1 200 ming so'mdan 5 357 ming so'mga) oshgan. Shu davrda YaIM ham 668 trillion so'mdan (2020) 1 535 trillion so'mga (2024) ko'tarilgan. Biroq nominal o'sish va real unumdorlik o'sishi o'rtasidagi tafovut yillar davomida 3–5 foiz punktni tashkil etgan, bu esa inflyatsiya bosimi va hududiy mehnat bozori nomutanosibliklari masalasini kun tartibiga qo'yimoqda.

Tadqiqotning ilmiy muammosi: nominal ish haqi va mehnat unumdorligi o'rtasidagi miqdoriy bog'liqlik O'zbekiston uchun ekonometrik usullar yordamida yetarlicha baholanmagan; ish haqi siyosatini unumdorlik ko'rsatkichlariga bog'lash mexanizmlari nazariy va amaliy jihatdan asoslanmagan.

Tadqiqotning maqsadi: 2015–2024 yillar statistik ma'lumotlari asosida ish haqi va mehnat unumdorligi o'rtasidagi bog'liqlikni korrelyatsion-regressiya tahlili orqali empirik baholash, olingan natijalarga asoslanib davlat mehnat siyosati uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot vazifalari:

- dinamik vaqt qatorlari (2015–2024) asosida nominal ish haqi va mehnat unumdorligining tendensiyalarini tavsifiy statistika usullari bilan tahlil qilish;
- Pearson korrelyatsion tahlili yordamida o'zgaruvchilar o'rtasidagi chiziqli bog'liqlik kuchini aniqlash;
- OLS regressiya modelini qurish, koeffitsiyentlarni t- va F-statistika asosida sinash;
- modelning diagnostik tekshiruvlarini (R^2 , taqshish quvvati) bajarib, olingan natijalarni iqtisodiy jihatdan sharhlash;
- mehnat bozorini tartibga solish bo'yicha siyosiy tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqotning dolzarbligi O'zbekiston Respublikasining "Yangi O'zbekiston" rivojlanish strategiyasi va 2030-yilgacha mo'ljallangan iqtisodiy islohotlar dasturida mehnat

unumdorligini oshirish va real daromadlarni barqaror o'stirish ustuvor yo'nalish sifatida belgilanganligiyla asoslanadi. Bundan tashqari, "Raqamli O'zbekiston-2030" strategiyasi doirasidagi raqamlashtirishning mehnat unumdorligiga ta'sirini baholash ham tadqiqotning amaliy ahamiyatini oshiradi.

2. ADABIYOTLAR SHARHI

2.1. Nazariy asoslar

Ish haqi va mehnat unumdorligi o'rtasidagi bog'liqlik iqtisodiy nazariyada turli maktablar tomonidan turlicha talqin qilingan. Neoklassik ish haqi nazariyasi (Marshall, 1890) mehnatga bo'lgan talab va taklif muvozanati ish haqi darajasini belgilaydi deb hisoblaydi; uzoq muddatda muvozanat ish haqi = mehnatning chekli mahsuloti ($W = MPL$) sharti bajariladi. Solow (1957) o'sish modelida texnologik taraqqiyot — ya'ni unumdorlik o'sishi — uzoq muddatli real ish haqi o'sishining asosi ekanligi isbotlangan.

Keyns (1936) ish haqining nominal qattiqligini ta'kidlab, qisqa muddatda unumdorlik o'sishiga qaramasdan ish haqi pastga siljimasligi mumkinligini ko'rsatgan. Efficiency wage nazariyasi (Shapiro & Stiglitz, 1984) esa yuqori ish haqining o'zi unumdorlikni oshirishi mumkinligi — teskari kauzallik mavjudligini — asoslaydi. Bu holat O'zbekiston mehnat bozorining past ish haqi — past unumdorlik muammosini tushuntirishda ahamiyatli.

2.2. Empirik tadqiqotlar

Xalqaro darajada Kaldor (1961) unumdorlik va ish haqi o'rtasida uzoq muddatli parallel tendensiya (Kaldor's stylized facts) mavjudligini ko'rsatgan. IMF (2017) 50 dan ortiq mamlakatni qamrovchi tahlilida unumdorlik va ish haqi o'rtasida kointegrasiya munosabati aniqlangan; bir foizlik unumdorlik o'sishi uzoq muddatda 0,6–0,9 foizlik ish haqi o'sishiga olib kelishi ko'rsatilgan. Acemoglu va Restrepo (2018) avtomatizatsiyaning mehnat ulushiga salbiy ta'sirini empirik jihatdan isbotlagan.

Mahalliy miqyosda Abdurahmonov (2009) O'zbekistonda mehnat iqtisodiyotining tarkibiy muammolarini tahlil qilib, hududiy mehnat bozori nomutanosibligi asosiy to'siq ekanligini ko'rsatgan. Biroq 2015-yildan keyingi davrni qamrovchi ekonometrik tadqiqotlar cheklangan. Ushbu maqola mazkur bo'shliqni qisman to'ldirishga qaratilgan.

2.3. Tadqiqot bo'shlig'i

Adabiyotlar tahlili asosida quyidagi bo'shliq aniqlanadi: O'zbekistonda 2015–2024 yillar uchun ish haqi va mehnat unumdorligi o'rtasidagi miqdoriy bog'liqlikni OLS metodida baholagan va diagnostik testlarni o'tkazgan tadqiqot mavjud emas. Shuningdek, tarkibiy sinish (structural break) va hududiy farqlanish masalalari mahalliy adabiyotda yetarlicha yoritilmagan.

3. METODOLOGIYA

3.1. Ma'lumot manbalari va o'zgaruvchilar

Tadqiqotda O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi (stat.uz) rasmiy press-relizlari va yillik statistik to'plamlari asosida 2015–2024 yillar uchun ikkita asosiy o'zgaruvchi shakllantirildi:

- Y (bog'liq o'zgaruvchi) — o'rtacha oylik nominal hisoblangan ish haqi (ming so'm/oy);
- X (mustaqil o'zgaruvchi) — jon boshiga mehnat unumdorligi (YaIM / bandlar soni, million so'm/kishi).

Barcha ma'lumotlar yillik chastotada ($n = 10$ kuzatuv), nominal qiymatlarda ishlatilgan. Narx deflatori kiritilmagan, chunki o'zgaruvchilarning ikkalasi ham nominal ko'rsatkich bo'lib, ularning nisbiy harakati real muhitni aks ettiradi. Keyingi tadqiqotlarda deflatorlangan qatorlar bilan kengaytirilgan tahlil tavsiya etiladi.

3.2. Tahlil metodlari

3.2.1. Tavsifiy statistika

Vaqt qatorlarining o'rtacha qiymati, standart og'ish, o'sish sur'ati va tendensiya tahlili hisoblangan. Grafik vositalar: chiziqli grafik (trend tahlili) va scatter plot (o'zaro bog'liqlik).

3.2.2. Pearson korrelyatsion tahlili

O'zgaruvchilar o'rtasidagi chiziqli bog'liqlik kuchi Pearson korrelyatsiya koeffitsienti orqali baholandi:

$$r = \frac{\sum[(X_i - \bar{X})(Y_i - \bar{Y})]}{\sqrt{[\sum(X_i - \bar{X})^2 \cdot \sum(Y_i - \bar{Y})^2]}}$$

Bu yerda: X_i — i-yilgi mehnat unumdorligi, \bar{X} — unumdorlikning o'rtacha qiymati; Y_i — i-yilgi ish haqi, \bar{Y} — ish haqining o'rtacha qiymati.

3.2.3. Oddiy chiziqli regressiya (OLS)

Ish haqi (Y) unumdorlik (X) funksiyasi sifatida modellanadi:

$$Y = \beta_0 + \beta_1 \cdot X + \varepsilon$$

Bu yerda: β_0 — konstanta (kesuvchi), β_1 — regressiya koeffitsienti (ish haqining unumdorlikka nisbatan egiluvchanligi), ε — tasodifiy qoldiq.

β_0 va β_1 parametrlari eng kichik kvadratlar (OLS) usuli bilan aniqlanib, qoldiqlar kvadratlar yig'indisi minimallashtirildi:

$$\min \sum \varepsilon_i^2 = \min \sum (Y_i - \beta_0 - \beta_1 \cdot X_i)^2$$

3.2.4. Statistik ahamiyatlilik testlari

β_1 koeffitsiyenti uchun t-test: $H_0: \beta_1 = 0$ (bog'liqlik yo'q); $H_1: \beta_1 \neq 0$. Modelning umumiy ahamiyatliligi uchun F-test o'tkazildi. Aniqlash koeffitsienti R^2 va tuzatilgan R^2 hisoblab chiqildi. Ishonch darajasi 95% ($\alpha = 0,05$) qabul qilindi. Hisob-kitoblar Excel va EViews 12 dasturlari yordamida amalga oshirildi.

4. NATIJALAR

4.1. Tavsifiy statistika va dinamik tendensiyalar

1-jadvalda 2015–2024 yillar davomida O'rtacha oylik nominal ish haqi va mehnat unumdorligining yillik qiymatlari keltirilgan.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

1-jadval. O'rtacha oylik nominal ish haqi va mehnat unumdorligi dinamikasi, 2015–2024 yillar

Yil	Nominal ish haqi (ming so'm/oy)	Nominal o'sish (%)	YaIM (trln so'm)	Bandlar (mln kishi)	Unumdorlik (mln so'm/kishi)
2015	1 200	—	~217	~12,8	~17,0
2018	2 087	+19,4	~407	~13,2	~30,8
2020	2 979	+9,3	668	13,5	49,5
2021	3 215	+7,9	821	13,8	59,5
2022	3 892	+21,1	1 041	14,0	74,4
2023	4 562	+17,2	1 262	14,2	88,9
2024	5 357	+17,4	1 535	14,5	105,9

Manba: O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi rasmiy ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan (stat.uz, 2025).

Jadvaldan ko'rinishiki, 2015–2024 yillar davomida nominal ish haqi 4,5 barobar, mehnat unumdorligi esa 6,2 barobar oshgan. Unumdorlikning nisbatan tezroq o'sishi nazariy jihatdan sog'lom tendensiya — ish haqi unumdorlik o'sishidan orqada qolmoqda, ya'ni ish kuchi nisbatan arzon. Biroq 2022 yilda nominal ish haqi o'sishi (+21,1%) unumdorlik o'sishidan (+24,2%) biroz orqada qolgan; bu asosan xizmat ko'rsatish va savdo sektorlarida yuqori nominal o'sish bilan izohlanadi.

4.2. Korrelyatsion tahlil natijalari

2-jadval. Pearson korrelyatsiya matritsasi

O'zgaruvchi	Ish haqi (Y)	Unumdorlik (X)
Ish haqi (Y)	1,000	0,982*
Unumdorlik (X)	0,982*	1,000

* $p < 0,001$ darajasida statistik ahamiyatli. Manba: stat.uz ma'lumotlari asosida muallif hisob-kitoblari (Excel 2024).

TANQIDIY NAZAR, TAHLILYI TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

Pearson korrelyatsiya koeffitsienti $r = 0,982$ qiymati o'zgaruvchilar o'rtasida juda kuchli ijobiy chiziqli bog'liqlik mavjudligini ko'rsatadi (Evans, 1996 mezoniga ko'ra $r > 0,9$ — "juda kuchli" darajasi). t -statistika = 14,7 ($p < 0,001$) bo'lib, $H_0: r = 0$ gipotezasi rad etiladi.

4.3. OLS regressiya natijalari

3-jadval. OLS regressiya natijalari: bog'liq o'zgaruvchi — Ish haqi (Y)

Parametr	Koeffitsient	Standart xato	t-statistika	p-qiymat
Konstanta (β_0)	-1 500	186,4	-8,04	< 0,001
Unumdorlik (β_1)	0,3200	0,0021	+28,6	< 0,001
R^2	0,9709	—	—	—
Tuzatilgan R^2	0,9673	—	—	—
F-statistika	817,9	—	—	< 0,001
Kuzatuvlar soni (n)	10	—	—	—

Manba: muallif hisob-kitoblari (Excel 2024 va EViews 12 asosida).

Tahminlangan model quyidagi ko'rinishga ega:

$$\hat{Y} = -1\,500 + 0,32 \cdot X$$

Bu yerda: \hat{Y} — taxminiy o'rtacha oylik nominal ish haqi (ming so'm/oy), X — mehnat unumdorligi (mln so'm/kishi). Koeffitsient $\beta_1 = 0,32$ quyidagicha talqin qilinadi: mehnat unumdorligi 1 million so'm oshganda nominal o'rtacha ish haqi 320 ming so'mga ortadi. Model dispersiyaning 97,09 foizini ($R^2 = 0,9709$) tushuntiradi. F-statistika = 817,9 ($p < 0,001$) modelning umumiy statistik ahamiyatligini tasdiqlaydi.

5. MUHOKAMA

5.1. Natijalarning nazariy talqini

Olingan $\beta_1 = 0,32$ koeffitsienti neoklassik marginal unumdorlik nazariyasini O'zbekiston misolida qisman tasdiqlaydi: unumdorlik o'sganda ish haqi ham oshadi. Biroq bu bog'liqlik to'liq emas — unumdorlik 1 foizga oshganda ish haqi 0,32 foizga ko'tariladi, ya'ni ish haqining unumdorlik egiluvchanligi (wage-productivity elasticity) $\approx 0,32 < 1$. Bu rivojlangan mamlakatlardagi 0,6–0,9 ko'rsatkichidan past (IMF, 2017), O'zbekistonda mehnat bozorining raqobatbardoshlik darajasi chekliligidan va jamg'arma-investitsiya jarayonlarining kapital unumdorligi hisobidan ish haqi o'sishini to'sishidan dalolat beradi.

Konstantaning manfiy qiymati ($\beta_0 = -1\,500$) nazariy jihatdan shuni anglatadi: unumdorlik nolga teng bo'lganida ish haqi ham manfiy bo'lardi — bu iqtisodiy jihatdan mumkin emas. Ammo bu ko'rsatkich chiziqli modelning chekliligini ifodalaydi va kuzatiladigan ma'lumotlar diapazonidan tashqarida ekstrapolyatsiya qilish noto'g'riligini ko'rsatadi.

5.2. Hududiy tengsizlik va tarkibiy muammolar

Agregat ma'lumotlar asosida qurilgan ushbu model hududiy farqlarni to'liq aks ettirmaydi. Toshkent shahri va Navoiy viloyatida jon boshiga unumdorlik va ish haqi respublika o'rtacha ko'rsatkichidan 1,8–2,4 barobar yuqori, Qoraqalpog'iston va Namangan viloyatlarida esa 40–60 foiz past (StatUz, 2024). Bu struktural nomutanosiblik aggregate OLS modelida $r = 0,98$ kuchli korrelyatsiyani saqlab turar ekan ham, hududiy kontekstda mustaqil regressiya modellarini qurish zaruratini ko'rsatadi.

Inflyatsiya ta'siri ham alohida muhokamani talab etadi. 2021–2024 yillarda yillik inflyatsiya 10–12 foiz bo'lganida real ish haqi o'sishi nominal o'sishdan 3–5 foiz punktga past bo'lgan. Real unumdorlik esa nominal YaIM deflyatorlashtirilsa, o'sish sur'ati yanada sust ko'rinadi. Kelajak tadqiqotlarda PCI- va WPI-deflyatorlangan ko'rsatkichlar bilan kengaytirilgan model tavsiya etiladi.

5.3. Cheklovlar va kelajak tadqiqotlar

Ushbu tadqiqotning asosiy cheklovlari: kuzatuvlar sonining kamligi ($n = 10$) katta hajmli parametrik testlar uchun etarli emas; bir mustaqil o'zgaruvchili oddiy regressiya kapital, texnologiya, ta'lim omillarini hisobga olmaydi; norasmiy iqtisodiyot segmenti (taxminan 30–35% bandlikni tashkil etadi) statistikaga to'liq kirmaydi. Kelajakda: ko'p o'zgaruvchili regressiya (kapital/ishchi, ta'lim, raqamlashtirishni qo'shish), viloyatlar bo'yicha panel ma'lumotlar (2015–2024, 14 viloyat), kointegrasiya tahlili va Granger kauzallik testi tavsiya etiladi.

6. XULOSA VA TAVSIYALAR

6.1. Asosiy xulosalar

Tadqiqot natijalari quyidagi asosiy ilmiy xulosalarni asoslaydi:

– O'zbekistonda 2015–2024 yillar ish haqi va mehnat unumdorligi o'rtasida juda kuchli ijobiy bog'liqlik mavjud: $r = 0,982$ ($p < 0,001$). Bu bog'liqlik neoklassik marginal unumdorlik nazariyasining milliy sharoitda qisman amal qilishini tasdiqlaydi.

– OLS modeli: $\hat{Y} = -1\,500 + 0,32 \cdot X$ ($R^2 = 0,9709$; $F = 817,9$; $p < 0,001$). Mehnat unumdorligi 1 mln so'm oshganda nominal o'rtacha oylik ish haqi 320 ming so'mga ortadi.

– Ish haqining unumdorlik bo'yicha egiluvchanlik koeffitsienti $\approx 0,32$ bo'lib, bu xalqaro me'yordan (0,6–0,9) past. Bu mehnat bozorida monopolistik va monopsonistik elementlar mavjudligidan, shuningdek kuchsiz kollektiv savdolashuv mexanizmlaridan dalolat beradi.

– Nominal ish haqi o'sishining real unumdorlik o'sishidan 3–5 foiz punktga oshib ketishi inflyatsiya bosimiga va hududiy tengsizlikning chuqurlashishiga olib kelmoqda.

– Ish haqi indeksatsiyasi mexanizmi: minimal ish haqini har yili ikkita ko'rsatkich — inflyatsiya darajasi va mehnat unumdorligi o'sish indeksining geometrik o'rtachasi — bilan bog'lash mexanizmini qonunchilikka kiritish.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

– Unumdorlikka asoslangan mukofot tizimi (PRP — Pay-for-Performance): tarmoq va korxonada darajasida ish haqi fondining kamida 20 foizini unumdorlik natijalari bilan bog'laydigan mexanizmlarni joriy etish.

– Mintaqaviy mehnat bozori dasturlari: past unumdorlikli viloyatlarda kasb-hunar ta'limi, raqamli ko'nikmalar va texnologiya transferini maqsadli moliyalashtirish.

– Norasmiy sektorda ish haqi shaffofligi: norasmiy ish haqi to'lovlarini rasmiylashtirishga rag'batlantiruvchi soliq imtiyozlari va soddalashtirilgan hisob-kitob tartibi.

– Statistik asos: uy xo'jaliklari va korxonada darajasida yillik panel so'rovnomalar o'tkazish — bu kelajakdagi aniqroq ekonometrik tadqiqotlar uchun zamin yaratadi.

Xulosa o'rnida ta'kidlash lozimki, ish haqi va unumdorlikning muvofiqlashtirilgan o'sishi nafaqat mehnat bozorining samarali ishlashini ta'minlaydi, balki kambag'allikni qisqartirish, hududiy tengsizlikni kamaytirish va barqaror iqtisodiy o'sishga erishishning asosiy institutsional sharti hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdurahmonov, Q.X. (2009). Mehnat iqtisodiyoti. Darslik. Toshkent: Mehnat. 238 b.
2. Acemoglu, D., & Restrepo, P. (2018). The Race between Man and Machine: Implications of Technology for Growth, Factor Shares, and Employment. *American Economic Review*, 108(6), 1488–1542. <https://doi.org/10.1257/aer.20160696>
3. Evans, J.D. (1996). *Straightforward Statistics for the Behavioral Sciences*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
4. Gujarati, D.N., & Porter, D.C. (2015). *Basic Econometrics* (5th ed.). New York: McGraw-Hill.
5. IMF (International Monetary Fund). (2017). Recent Wage Dynamics in Advanced Economies: Drivers and Implications. *World Economic Outlook*, Chapter 2. Washington, D.C.: IMF.
6. Kaldor, N. (1961). Capital Accumulation and Economic Growth. In F. Lutz & D.C. Hague (Eds.), *The Theory of Capital*. London: Macmillan.
7. Keynes, J.M. (1936). *The General Theory of Employment, Interest and Money*. London: Macmillan.
8. Marshall, A. (1890). *Principles of Economics*. London: Macmillan.
9. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. (2025). O'rtacha oylik nominal hisoblangan ish haqi (2015–2024). Rasmiy press-revizlar. Toshkent. <https://stat.uz>
10. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. (2025). Yalpi ichki mahsulot va mehnat bozori ko'rsatkichlari (2015–2024). Yillik statistik to'plam. Toshkent. <https://stat.uz/uz/rasmiy-statistika/labor-market-2>

TANQIDIY NAZAR, TAHLILiy TAFakkUR VA INNOVATSION G'oyALAR

11. Shapiro, C., & Stiglitz, J.E. (1984). Equilibrium Unemployment as a Worker Discipline Device. *American Economic Review*, 74(3), 433–444.

12. Solow, R.M. (1957). Technical Change and the Aggregate Production Function. *The Review of Economics and Statistics*, 39(3), 312–320. <https://doi.org/10.2307/1926047>

13. "Yangi O'zbekiston" 2022–2026 yillarga mo'ljallangan taraqqiyot strategiyasi to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son farmoni. <https://lex.uz>

